

*Det kan være svært at forudsige foderværdien helt præcist, fordi det afhænger af, hvordan de enkelte afgrøder i blandingen klarer sig.
Fotograf: Jesper Fog-Petersen*

Foder baseret på multi-afgrøder kan potentielt give en sundere besætning

Konklusion

- Multiafgrøder er typisk mere robuste end monokulturer og har en større dyrkningssikkerhed. Samtidig har de en positiv effekt på jordfrugtbarheden, fordi de mange slags rødder sikrer en positiv kulstofbinding og humusdannelse i jorden. De mange arter optager samtidig forskellige næringsstoffer på marken, og nu tester Innovationscenter for Økologisk Landbrug, om det fører til et sundere foder.

Multiafgrøder: Der er mange fordele ved multiafgrøder i forhold til dyrkning og jordfrugtbarhed, og potentielt opnår man også et sundere foder, når afgrøderne blandes allerede ude på marken.

Af Jesper Fog-Petersen og Linda Rosager Duve, Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Der er mange grunde til at gå i gang med multiafgrøder, da det både giver en større dyrkningssikkerhed, en sundere jord og potentielt også en sundere besætning.

Mælkeproducenter blander ofte forskellige afgrøder i foderet i for-

vejen, og derfor kan de spare udgifter til Grovvarerelskaber til for eksempel rensning, tørring og blanding af foder og udgifter til transport, hvis de tænker sig godt om i forvejen. Der er dog ikke så stor erfaring med at dyrke multiafgrøder i Danmark, og derfor er Innovationscenter for Økologisk Landbrug i gang med at undersøge

effekten af multiafgrøder både i stalden og marken.

Svært at forudsige foderværdien

Multiafgrøder er foderafgrøder, der består af mange forskellige arter, og det kan være svært at forudsige foderværdien helt præcist, fordi det afhænger af, hvordan de enkelte afgrøder i blandingen klarer sig. Derfor kender man heller ikke den endelige foderværdi, før man høster marken. Det skal man som landmand lære at leve med og kunne håndtere.

Det kan være svært at ramme et helt præcist energiniveau i foderet, hvilket kan gå ud over ydelsesniveauet. Det behøver dog ikke at få konsekvenser for bundlinjen, fordi man samtidig har en højere dyrkningsikkerhed, som kan opveje den usikkerhed, der er omkring foderkvaliteten. Derudover vil den potentielt højere sundhed i besætningen også over tid kunne have en positiv effekt på bundlinjen.

Fodring med multiafgrøder

En af de erfaringer, vi har gjort os sammen med de 4 besætninger, der er med i undersøgelserne (se faktaboks), er, at besætninger med

en høj mælkeydelse med fordel kan dyrke en hovedafgrøde med et højt proteinindhold (dvs. hovedsageligt bælgssæd) og en anden hovedafgrøde med et højt stivelsesindhold (for eksempel byg, havre og vårhvede sammen med mindre mængder af andre afgrøder). På den måde kan de lettere tilpasse fodringen og sikre, at dyrenes behov opfyldes, da energiniveauet jo skal ligge meget præcist til højtydende køer.

Udlægget er ofte lidt lettere, fordi landmænd er vant til blandinger i udlægget. Eneste forskel er, at multiafgrøderne består af endnu flere arter. Det giver en lang periode med en aktiv afgrøde og en mere jævn produktion, hvilket er godt for eksempel i forhold til afgræsning. Generelt vil mælkebesætninger med en lavere ydelse have lettere ved at passe multiafgrøder ind i fodringen, da energiniveauet ikke behøver ligge lige så præcist som hos højtydende køer. Derudover er multiafgrøder et rigtig godt foder til kvier og goldkøer, da det er godt blandet og ikke så koncentreret i forhold til energi.

Afgrøden skal passe til bedriften

Der er ikke en bestemt opskrift

Fakta

- Der er fire malkekvægbesætninger med i undersøgelsen. To besætninger er højttydende (140-200 køer og 340-490 hektar), en besætning har en mellem ydelse (130 køer og 220 hektar), og den sidste besætning har en relativ lav ydelse (50 køer og 77 hektar).

Blandinger:

Besætninger med en høj mælkeydelse kan med fordel dyrke en hovedafgrøde med et højt proteinindhold (som på billedet) og en anden hovedafgrøde med et højt stivelsesindhold. Fotograf: Jesper Fog-Petersen

på en multiafgrøde, som passer til alle bedrifter. Hvilken multiafgrøde, som du skal dyrke på din bedrift, afhænger helt af foderbehovet og jordtypen. Du skal bl.a. have med i overvejelserne, hvilken mælkeydelse du ønsker, og dermed også hvilket behov der er for f.eks. protein, fedt og fordøjelighed i foderet.

Hvis du gerne vil i gang med at dyrke multiafgrøder, så tag en snak med din rådgiver i forbindelse med markplanlægningen og brainstorm på hvilke arter, der kan være gode både i forhold til jordtype og foderbehov på din bedrift.

Det er en god ide at dyrke både hovedafgrøden og den efterfølgende kløvergræsmark som en multiafgrøde. Med et større indhold af forskellige urter og græsser i kløvergræsmarken, vil man opnå et sundere foder med flere forskellige næringsstoffer og mineraler. Samtidig kan man på grund af den større diversitet i afgrøden opnå en mere jævn udbyttekurve hen over sæsonen. Man vil ikke opnå en ensartet ager, fordi de afgrøder, der passer til de forskellige boniteter, vil være dominerende i de områder, hvor jorden passer til dem.

Start med simple blandinger

Ulempen ved multiafgrøder er, at vi ikke er vant til at tænke på den måde. Vi er vant til at dyrke en art ad gangen, og det giver god kontrol. Der er dog ikke noget i vejen for at starte simpelt og for eksempel blande to bælgssædsarter på en mark, så man uanset hvilken afgrøde, der klarer sig bedst, sikrer et højt proteinindhold i foderet. Selv med kun to forskellige arter vil man typisk opnå en bedre dyrkningsikkerhed. På kvægbrug har man også den fordel, at afgrøderne ikke behøver at modne helt på samme tid, hvilket arterne sjældent vil gøre. Man skal bare sikre sig, at man på ensileringsstidspunktet har en høj foderværdi.

